

אמור, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאלי

מעמוס עוז עד לרב קוק

ביום הזכרון האחרון (לשואה ולגבורה) השתתפתי ב'כנס דתות' במכללת הגליל המערבי כנציג היהדות. באולם שמרו על איזון קדוש בין מספר היהודים למספר הערבים. שאלתי: מי יהיה מוכן לעבור לארה"ב כאזרח שווה זכויות עם כל ההטבות הנלוות? למעט בודדים משני הצדדים, הרוב הרימו ידיים. אם כך הקשיתי, מדוע נתפסת המלצתם של חברי הלייבור הבריטי להעבירנו לארה"ב כאמירה אנטישמית!!.....מבוכה! ובכן, הגויים יודעים טוב יותר מאיתנו להגדיר את זהותנו. חברת הפרלמנט הבריטי **נאז** **שאה** התרגלה במשך אלפי שנים ליהודי הקוסמופוליטי. לדידה אנו דת יהודית ותו-לא. נובל, כסף, אף ארוך, מוזיקה, מדע, ארון ספרים יהודי, הכל נסבל והגיוני, ארץ ישראל - לא. יסוד דתי? כן, יסוד לאומי? לא. הם התרגלו ליהדות לא לישראליות.

הלאום והדת הם באנאלוגיה, הקומפוננטות של דבק אפוקסי, רק חיבורם יוצר את הדבק הקשה הזה. שני הרכיבים משלימים זה את זה ואחד מהם משמש בתפקיד הזרז המקשה. לאחר חיבורם בדרך של תרכובת הם לא ניתנים להפרדה ותכונה חדשה באה לעולם - 'קשיות עורף'.

חברת הפרלמנט הבריטית אינה הראשונה. בימים אלו ממש שבין פסח לעצרת, מתרחשים ארבעה אירועים מסעירים בדברי ימי עמנו בהיותנו בדרך לקבלת תורה. **התלונות של בני ישראל, מלחמת עמלק, 'פסח שני' ויתרו**, הם ארבעת האירועים שהתורה מדגישה את עובדת התרחשותם בין פסח, יום העצמאות הראשון שלנו המהווה את **היסוד הלאומי**, לבין מתן תורה המהווה את **היסוד הדתי**.

התלונות הם של לאום שנוצר זה עתה בדרך על טבעית. מים ומזון הם הצרכים הטבעיים ההכרחיים לכל אומה ולכן מתלוננת האומה, ובצדק. התגובה של הקב"ה הינה בהתאם לרמת הדרישה: " **אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע לְקוֹלִי יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ.... כֹּל הַמְחַלָּה אֲשֶׁר-שָׁמְתִי בְּמִצְרַיִם לְאֲשֵׁימ עֲלֶיךָ ..**" ברמה זו, בני ישראל זקוקים לכרטיס של קופת חולים מכבי ותו-לא. עם ההתקדמות אנחנו נראה כי ה'אם שמוע תשמע' יוצר תגובה עילאית יותר - **כִּי אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע .. וְאִיבָתְלֵ אֶת-אֲבִיךָ וְצָרְתִּי אֶת-צָרְךָ:** ויותר מאוחר נקבל את המנה העיקרית: **וְהָיָה אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע ... וְנִתְנָךְ יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ עֲלֶיךָ עַל כָּל-גִּוְיֵי הָאָרֶץ.** יסוד זה יושג רק כאשר המימד הדתי יתחבר אל המימד הלאומי.

עמלק, מבקש לנצל הזדמנות היסטורית חד-פעמית. עם ישראל הוא לאום ללא דת בימים אלו שבין פסח לעצרת, (המקבילה לתקופת הג'אהליה הערבית). הוא מבין כי מלחמה בעם ישראל לאחר מתן תורה לא תצלח. כעת, הוא יכול להילחם עם סיכוי הצלחה משום שהוא נלחם ברכיב אחד בלבד. ברם, לאחר ההתקשות של החומר זו תהיה מלחמה עם אפס סיכויי הצלחה. משה רבנו צריך להרים ידיו כדי לדרבן את בני ישראל לניצחון בדרכים פסיכולוגיות, משום שהעם לא קיבל תורה עדיין וכלאום צעיר הוא תלוי באופן מוחלט במנהיגו הכריזמטי. הקב"ה לא מוכן לקנות את הנחת היסוד של נכד עשיו ולכן הוא הופך את המאבק בעמלק לעניין פרטי שלו ולמצווה דאורייתא: **... מִלְחָמָה לִיקְוֶה בְּעַמְלֵק מִדֵּד דָּר.**

ב'פסח שני' מבקשים הטמאים שלא חגגו את יום העצמאות הראשון ליד המנגל לחגוג בשנית את יום העצמאות. הדרישה להשלים אירוע חגיגי, מוזרה ולא קיימת באף חג. הם לא מוכנים להגיע למתן תורה ללא יסוד לאומי. הם מבקשים כמו כולם לחבר את שני היסודות. לדידם, קבלת תורה ללא יום העצמאות היא היא הדרישה של **נאש שאה**, יהדות קוסמופוליטית ללא רכיב לאומי, אנטישמיות 'לשמה'. הקב"ה מבין, מקבל, וגם שמח בלבו ולכן הוא שולח אותם לחגוג על מנגל בחודש אייר ואת כולנו הוא מצווה לא לומר תחנון באותו היום. חג חדש בא לעולם בעקבות הבקשה של בני ישראל.

יתרו, למאן דאמר שבא לפני מתן תורה חשב כי יש בנמצא מציאות של מדייני **בלאום** ויהודי **בדת**, ומשה העמידו על טעותו.

להערות: hazutg@gmail.com